

Магістр 1 року навчання

факультету економіки і права ХНЕУ

РОЛЬ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В СТАБІЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто роль антикризового управління в стабілізації діяльності підприємства та запропоновано основні шляхи подолання кризи.

Аннотация. Рассмотрена роль антикризисного управления в стабилизации деятельности предприятия и предложены основные пути преодоления кризиса.

Annotation. The role of anti-crisis management in the stabilization of activity of an enterprise and the main ways to overcome the crisis have been studied.

Ключові слова: криза, антикризове управління, діяльність підприємства.

Досліджуючи пріоритетні напрями розвитку вітчизняного підприємництва, слід визначити місце країни в міжнародному поділі праці. Виходячи з цього можна казати про впливові чинники цього процесу. Так, країна Куба спеціалізується на виготовленні сигар і посідає перше місце в світі по експорту цієї продукції, до того ж 70 % кубинського експорту сигар призначені саме для європейського ринку. Спеціалізація Індії полягає у виготовленні чаю різних сортів та різної якості, майже 99 % збору якого експортується. У Нідерландах вирощується 55 % квітів від загального обсягу по всьому світу, а експортується понад 80 % загального обороту. Китай, який динамічно розвивається, має конкурентні переваги у виготовленні товарів широкого вжитку за низькими цінами [1].

Починаючи з 2008 р. соціально-економічне становище України обумовлено негативним впливом світової кризи, до якої слід додати невідповідність політичної ситуації, що відображається на конкурентоспроможності підприємств як усередині країни, так і на міжнародному ринку.

Сучасні економічні умови характеризуються високою динамічністю, нестаціонарністю, що визначає нестабільні умови функціонування і незадовільний рівень прогнозування динаміки розвитку соціально-економічних систем, до яких належать підприємства, банки, муніципальні системи тощо. Це призводить до "вразливості" соціально-економічних систем, до впливів як зовнішнього, так і внутрішнього середовищ, і зумовлює необхідність використання спеціального апарату управління, такого, як антикризове управління. З огляду на цей факт необхідність застосування інструментів антикризового управління є своєчасною темою для вивчення.

Мікроекономічні проблеми управління в умовах кризи є предметом досліджень вітчизняних та закордонних вчених, серед яких вагомий внесок у науку та практику здійснили такі: І. Бартон, Л. Белих, Ж. Женере, В. Квасніков, Е. Коротков, О. Кочеткова, В. Пономаренко, О. Пушкар, О. Трідід, Ю. Розенталь, Т. Рябова, З. Сушко та ін.

Об'єктом дослідження виступає процес антикризового управління на підприємстві, а предметом – теоретичні та методичні підходи до визначення ролі антикризового управління в стабілізації діяльності підприємства.

Метою статті є теоретичне обґрунтування необхідності антикризової діяльності господарських суб'єктів.

Антикризове управління становить цілеспрямовану систему управління, яка має комплексний, системний характер і має на меті виведення об'єкта управління з кризи. При цьому здійснюється розробка і реалізація спеціальних заходів на підприємстві, що мають стратегічний характер і дозволяють усунути перешкоди і покращити загальний стан об'єкта управління [2].

З іншого боку, антикризове регулювання – це макроекономічна категорія, яка містить заходи організаційно-економічного і нормативно-правового впливу з боку держави, спрямовані на захист підприємств від кризових ситуацій, запобігання банкрутства чи ліквідацію у випадках недоцільності їх подальшого функціонування. Передумовою застосування антикризового управління на підприємстві є виникнення кризових явищ на рівні самого підприємства, галузі, країни тощо.

На думку автора, антикризове управління – це діяльність господарського суб'єкта, що спрямована на попередження настання кризи, боротьбу з кризовими явищами на підприємстві, а також на ліквідацію їх негативних наслідків.

Особливістю кризи є те, що вона, будучи локальною чи мікрокризою, як ланцюгова реакція може поширюватися на всю систему або проблематику розвитку, адже в системі існує органічна взаємодія всіх елементів, і проблеми не зважаються окремо [1]. Для підвищення результативності антикризової діяльності основну увагу слід приділяти вдосконаленню антикризового управління як системи заходів ефективного розвитку промислових підприємств. Однією з підсистем таких заходів є вихід підприємства з кризи з подальшим сталим розвитком у довгостроковій перспективі [2].

Ефективне управління процесом виходу підприємства з кризи передбачає переведення його в стан стабілізації. Тому керівництву підприємства необхідно пов'язати поняття "вихід з кризи" з такими поняттями, як: гнучкість, адаптованість та готовність до змін і перетворень, які диктуються зовнішніми та внутрішніми обставинами функціонування підприємства [3].

Реалізація антикризового управління на підприємстві передбачає здійснення таких основних заходів:

- 1) діагностика процесів і тенденцій, які призводять до кризових станів;
- 2) прогнозування виникнення, розвитку і можливих наслідків кризових ситуацій;
- 3) здійснення антикризового супроводження (виявлення процесів і тенденцій, які призводять до кризових ситуацій);
- 4) проведення завчасної підготовки на випадок виникнення надзвичайних ситуацій (антикризова профілактика);
- 5) організація і координація ефективних дій для подолання кризових ситуацій та їх наслідків [4].

Одним із варіантів подолання кризи є скорочення робочих місць та зменшення розміру заробітної плати працівникам. Позитивною тенденцією цього способу є те, що криза допоможе збільшити ефективність виробництва, перепрофілювати неефективні види діяльності шляхом конверсії, загострить конкуренцію за робочі місця і простимулює продуктивність, що тільки сприятиме збільшенню прибутковості підприємства.

Для своєчасного попередження або швидкої ідентифікації кризи, а також для розробки методів антикризового регулювання діяльності підприємства також рекомендується використовувати систему раннього попередження кризи, мета якої полягає у проведенні конкретних заходів із запобігання банкрутства та фінансової кризи на підприємстві.

Використання інструментів антикризового управління на підприємстві є необхідним, адже в сучасних умовах, що характеризуються економічною нестабільністю, дуже важливим є своєчасне попередження кризової ситуації, яка в свою чергу може призвести до значних збитків підприємства, а саме: зниження прибутковості, збільшення плинності кадрів, зниження попиту на товари та послуги тощо. Проте незначні кризи необхідні підприємству через зміни тенденцій життєдіяльності системи, які порушують її стійкість, радикальним чином її оновлюють, а також підвищують кваліфікаційний рівень персоналу з антикризового управління.

Література: 1. Колмакова О. М. Теоретичні аспекти прогнозування кризових явищ / О. М. Колмакова // Економіка розвитку. – 2011. – № 2. – С. 40–42. 2. Касап Н. Г. Інвестиційна антикризова діяльність на підприємстві [Електронний ресурс] / Н. Г. Касап. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=10471>. 3. Дацій Н. В. Кризовий розвиток та антикризове управління підприємством [Електронний ресурс] / Н. В. Дацій. – Режим доступу : http://5ka.at.ua/load/ekonomika_pidpriemstva/krizovij_rozvitok_ta_antikrizove_upra_vlinnja_pidpriemstva_referat/19-1-0-24338. 4. Туленков Н. Сучасний стан розробки проблеми управління підприємством в умовах кризи [Електронний ресурс] / Н. Туленков. – Режим доступу : http://www.info-works.com.ua/all /econimichna_teoria/1019.html. 5. Чернишов В. В. Сучасне розуміння поняття антикризового управління / В. В. Чернишов // Економіка розвитку. – 2011. – № 1. – С. 21–24.